

Vzdělávací obor: **Výchova ke zdraví a bezpečí**

Očekávaný výsledek učení: CZB-VZB-004-ZV9-015

Aplikuje zásady bezpečného chování při antropogenních mimořádných událostech a mimořádných událostech způsobených přírodními vlivy na místech, kde se pohybuje.

Popis úrovně Na cestě

- Na základě dostupných informací popisuje příčiny vzniku mimořádných událostí způsobených činností člověka a diskutuje možnosti těmto událostem předcházet.
- Diskutuje bezpečné způsoby chování v modelových případech vzniku mimořádných událostí.

Hloupý „vtip“

Autorky materiálu: Eva Marádová, Miroslava Kovaříková

Anotace

Výuková lekce rozvíjí znalosti a dovednosti žáků potřebné pro ochranu zdraví a bezpečí v souvislosti se vznikem mimořádných událostí antropogenního původu. Otevírá problematiku ohrožení v důsledku šíření výhružných zpráv a zneužití volání na tísňovou linku. Na základě příběhu žáci poznávají důsledky vzniku takové mimořádné události, zásah složek integrovaného záchranného systému, postupy zajišťující ochranu zdraví a bezpečí občanů. Ilustrace vytváří prostor pro otevřenou diskusi o rizicích, která taková situace představuje pro jedince i komunitu, o právních důsledcích šíření výhružných falešných zpráv a hodnotách ve vztahu k udržitelné společnosti.

Zadání pro žáky

Motivace

Brainstorming na téma: **Výhružné zprávy**

- Co si představíte pod pojmem výhružná zpráva?
- Setkali jste se někdy se situací, kdy vám plány změnilo například náhlé zavření nákupního centra, kina, letiště apod.?
- Jaké důvody a motivy mohou být za šířením výhružných zpráv, telefonátů, e-mailů?

Diskuse směřuje k identifikaci důvodů, např. touha vyvolat paniku a strach, provokace a zesílení napětí ve společnosti, manipulace, ekonomické ztráty aj.

Hlavní část

Práce s příběhem: Hloupý „vtip“

Přečtěte si příběh Tondy

Příprava na pololetní práci z matematiky Tondovi časově nevyšla. A co kdyby se zítra vůbec písemka nepsala? Co kdyby zavolal do školy a udělat falešnou výhrůžku? Tonda si myslel, že to nebude nic vážného – že je to jen legrace, která nikoho neohrozí. Hned druhý ráno zavolal na tísňovou linku a oznámil bombu v budově školy. Ráno, když přicházel ke škole, u dveří stáli policisté a hasiči. Škola byla evakuována a všichni museli čekat venku v zimě. Učitelé i děti byli vyděšení. Některé děti z prvního stupně brečely. Tonda se začal bát. Najednou si uvědomil, že tím, co původně myslel jako „žert“, způsobil velký zmatek, strach a nebezpečí. Tonda nevěděl, že škola má zákonnou povinnost oznámit každý takový případ na policii. Ředitel školy vyhlásil po poradě se složkami integrovaného záchranného systému evakuaci, podle postupu, který Tonda znal z pravidelných školních nácvičů. Všichni se postupně přesunuli na školní hřiště, místo pro evakuaci, kde probíhala kontrola počtu žáků. Informaci o události dostali i rodiče Tondy, stejně jako rodiče ostatních spolužáků. Byli vyděšení a ptali se, jestli je Tonda v pořádku. Učitelé žáky informovali o situaci a ujistili je, že jsou v bezpečí a celou situaci řeší složky integrovaného záchranného systému. Někteří žáci potřebovali pomoc školního psychologa. Později se ukázalo, že policie zjistila, kdo volal – i přes Tondovu snahu skrýt se. Následovalo jednání s Tondou a rodiči ve škole, ale především výsledky na policii za přítomnosti pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Nad Tondovou rodinou byl nařízen dohled OSPODU. Tonda litoval svého činu. Pocítil, že ublížil spolužákům, učitelům, a především rodičům.

Společně (nebo ve skupinách) diskutujte následující otázky:

1. Navrhnete, jaké možnosti řešení měl Tonda, když nestihl přípravu na pololetní práci z matematiky.
2. Uvedte možné důsledky zneužití tísňové linky.
3. Jak by se situace řešila, kdyby Tondovi bylo 15 let?
4. Jaký postih by za toto jednání hrozil osobě, která dosáhla 18 let věku (zletilému)?
5. Jaké dopady mají tyto činy na školy?
6. Jaké další dopady na společnost mohou mít tyto činy?

Diskuse

Diskusi nejprve směřujte k rizikům zneužití volání na tísňovou linku a k negativním dopadům výhrůžných zpráv na školy. Uplatnit je možno následující argumenty:

- vyvolávají strach, stres a úzkost kvůli falešným hrozbám (u žáků, učitelů i dalších pracovníků školy, rodičů),
- vedou k finančním ztrátám společnosti a administrativní zátěži (školy musí spolupracovat s policií a jinými bezpečnostními složkami, nutnost koordinované komunikace s rodiči a veřejností),
- narušují výuku a provoz školy (školy jsou nuceny reagovat na výhrůžky podle krizových plánů, což může zahrnovat evakuaci, kontrolu objektu nebo jiné zásahy, které narušují běžný školní den a snižují kvalitu výuky),
- omezují běžnou komunikaci a sociální interakce,
- šíří paniku a dezinformaci (šíření nepodložených zpráv, které škola musí aktivně vyvracet, aby zajistila klid a důvěru).

Věnujte pozornost právním důsledkům takového jednání.

Společné shrnutí

Výhrušné zprávy zatěžují školní personál a ovlivňují vzdělávací proces a bezpečnostní atmosféru ve škole.

Výhrušná zpráva je taková, kdy pachatel jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou (závažné škody na majetku, závažné újmy nemajetkové povahy nebo třeba únosu osoby blízké). Důležité je, že výhrůžka musí být takového charakteru, aby ve skutečnosti mohla způsobit oprávněný strach u ohrožené osoby.

(Definice výhrušné zprávy v českém trestním právu spadá pod trestný čin nebezpečného vyhrožování § 353 trestního zákoníku).

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k občanství a udržitelnosti Směřování k udržitelné budoucnosti KOB-UDR-000-ZV9-001	Uskutečňuje kroky směřující k udržitelnosti na základě promýšlení různých scénářů možného budoucího vývoje.	- představuji příklady ilustrující, že budoucí vývoj různých procesů, jevů a systémů nelze přesně předpovídat a že v různých případech jeho směřování zásadně ovlivňují i naše rozhodnutí - vytvářím zadání, při nichž žáci potřebují uvažovat o budoucím vývoji a porovnávat jeho různé možné vize a scénáře - vytvářím zadání, při nichž žáci mohou zjistit hlediska a principy udržitelnosti - vytvářím prostor a bezpečné prostředí pro otevřenou diskusi žáků o hodnotách a chování ve vztahu k udržitelnosti, facilituji diskusi a využívám osvědčené diskusní techniky - vedu reflexi o zkušenostech a zážitcích žáků podle osvědčených postupů (reflektivní postupka)

Metodický komentář pro učitele

- Pro práci s příběhem využijte formu výuky dle uvážení. Příběh lze analyzovat formou individuálního zamyšlení žáků s následnou společnou diskusí nebo je možné příběh využít jako podklad pro diskusi ve skupinách s následným sdílením názorů při společné reflexi ve třídě.
- Poskytněte žákům příležitost ke sdílení vlastních zkušeností, pokud se setkali s důsledky šíření poplašné zprávy v osobním životě.
- V případě, že se podobná situace řešila přímo ve škole, propojte tyto zkušenosti s příběhem.
- Vytvářejte prostor a bezpečné prostředí pro otevřenou diskusi o dopadu prožívání důsledků šíření výhrušných zpráv na psychické zdraví a pro posilování psychické odolnosti.
- Využijte příležitost posilovat právní vědomí žáků v návaznosti na trestní odpovědnost.
- Motivujte žáky k diskusi o chování občanů ve vztahu k udržitelnosti.
- K textu nedoplňujte detaily o možném způsobu skrytí identity v telefonickém hovoru, aby informace nepůsobily návodně.

Popis ověřování

Pozorování a diskuse

Učitel

- sleduje diskuzi žáků, vzájemnou výměnu názorů, používání vhodných argumentů;
- formativně hodnotí, zda žáci zvažují důsledky výhrušných zpráv týkající se ohrožení duševního zdraví

- občanů a do jaké míry se orientují v právních důsledcích zneužívání tísňového volání;
- pozoruje, zda žáci uvažují o bezpečném chování (nezneužívání integrovaného záchranného systému) ve vztahu k udržitelné budoucnosti.

Podklady pro diskusi

Psychické dopady výhrůžek na učitele a žáky jsou značné a dlouhodobé.

U žáků vyvolávají strach, úzkost a nervozitu, protože se cítí ohroženi a mají obavy o svou bezpečnost. Tyto pocity mohou vést k dlouhodobým psychickým problémům, narušení atmosféry ve škole, zhoršení vztahů mezi žáky a ke snížení důvěry vůči dospělým včetně učitelů. Výhrůžky mohou také způsobit šikanu, obviňování a změny chování, například nárůst agresivity, nebo naopak izolaci a sníženou školní výkonnost. Potřeba podpory od psychologů a školních poradců k vyrovnání se s emocemi a úzkostí vyvolanou těmito situacemi.

U učitelů se psychické dopady projevují zvýšeným stresem, úzkostí, sklíčeností, podrážděností, pocitem bezmoci, vyhořením a frustrací. Může docházet ke ztrátě motivace, cynismu, zhoršení vztahů se žáky i kolegy, a celkové ztrátě uspokojení z práce. Syndrom vyhoření u pedagogů vede k omezení kontaktů, neangažovanosti a nižší výkonnosti ve výuce. Učitelé mohou také zažívat nespavost, nervozitu a psychosomatické potíže, které ovlivňují jejich osobní i profesní život.

Právní důsledky šíření výhrůžných zpráv

Pro 15letého mladistvého: Trestní odpovědnost začíná od 15 let věku, sankce mohou zahrnovat opatření, jako např. obecně prospěšné práce, pokuta, opatření výchovného charakteru (individuální výchovný plán).

Pro zletilého: Výhrůžné zprávy jsou považovány za trestný čin, za který může pachatel dostat až několik let vězení, například až tři roky za výhrůžné SMS. Pokud je čin spáchán ze zavrženíhodné pohnutky nebo opakovaně, tresty mohou být přísnější.

Reflexe

- *Které informace byly pro mě nové?*
- *Co mě překvapilo?*
- *Zapojil/a jsem se do společné diskuse?*
- *Cítil/a jsem se při výuce bezpečně?*

Zdroje

[Jak postupovat v případě výhrůžných zpráv školám, MŠMT ČR](#)